

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

EGÉSZ ÉVRE — — 4 frt.

FÉL " " — — 2 " "

NEGYED " " — — 1 " "

Szerk. és kiadó-hivatal fő-utca

602/539. sz. a.

MEGJELENIK HETENKÉNT.

SÁRRÉT.

Társadalmi és közgazdasági lap.

HIRDETÉSI DIJ:

Háromhastós petítorszerű hirdetésnél 4 kr. többszörinél 3 kr.

Nagyobb vagy többszöri hirdetések feltétele kedvezően eszközöltnék. Kishirdetések egyszeri közléséért 25 kr.

Nyilttér soronként 15 kr.

Bélyegdíj — a kishirdetések kivételével — minden egyes beiktatásért 30 krajczár.

A NÉPNEVELÉSI ÉRDEKEK ELŐMOZDÍTÁSÁNAK KÖZLÖNYE.

Előfizetési felhívás

„SÁRRÉT”

VII. évfolyamának második felére.

Egy évnegyedre 1 frt — kr.

Félévre 2 frt — kr.

Az előfizetés legegyszerűbben **póstautalvány**val eszközölhető.

Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

B.-Ujfalu, július hó 1.

A „SÁRRÉT”

kiadóhivatala.

A népnevelési egyesületek jelentősége.

Közvetlenül a választások előtt s így a dolog természeténél fogva csekély figyelmet kelve, megalakult Budapesten grf Zichy Jenő kezdeményezésére és elnöklése alatt kiváló tanfériakból a népnevelési egyesületek szövetségének központi bizottsága.

A mozgalom nem új hazánkban. Báró Eötvös József kezdeményezésére már régebben országszerte alakultak ily egyesületek; egy-kettő még most is létezik közülük, habár nagyobb része csak névleg vagy egyes kisdédóvó intézetek fentartására szorított mun-

A „SÁRRÉT” tárczája.

Zöld tárcza.

A színházak üresek s ha egy-két vállalkozó szellem helyet foglal is az ásitó nézőtérben, annak az arca csakhamar kipirul, a színlapból legyezőt csinál s igen örvendezze, ha a szomszédságában ülne még egy árva lény; elpanaszolná neki, hogy most valóban pokoli hőség van.

A kávéházak is tátognak az ürességtől. Boldog a ki engedélyt nyer bonierberkének kiállítására. Kávéháza homlokzata elé hús ponyvasátort feszít, a kényyszerítve zöldelő berkek mögé asztalt és székeket rak, s így csakugyan akad boldog ember, ki beül fagyaltozni, jeges kávézni. A zöldbe, a zöldbe! máskülönbén ez a jelszó! A ki fél a zugliget embersöprő viharától, a városliget porától s nem jár a kávéházba, az valamely könyvkereskedésbe néz el s meg veszi legújabb t. költőink kötetét s őket olvasva azt hiszi, hogy . . . a zöldben jár-kél!

* * *

Zöldel e még a mi kis utcái kertünk?

Nyílnak-e a rózsák a kerítés mellett? Illatozik-e már a vén akácfa? s az az óriási vadgesztenyefa, melynek tejején hányszor de hányszor voltam én már! Nem bántottam fészkeit, nem nyultam gyümölcseihez, melyeket a természet bölcsen zárt tövises burokba, nehogy megizeljék mérgét a csacska madarak! Csak egy-két levelet téptem le róla s oda tűztem a szálmakalapom mellé. Fömet a buja lomb árnyalta s szemem még magasabba, még tovább nézett. Ki tudja hova, meddig? Belátott messzeséget s nem volt távol a dalladó föllegektől. Azon gondolkozott e kis szív, hogy valjon miért nem tud ő repülni mint a madarak? Akkor minde-

kakörrel. Zichy Jenő grf a mozgalmat most országszerte megindítani törekszik, az egyes egyesületeket úgy, mint a francziák hasonló irányu egyesületeit szövetségben akarja központosítani.

A népnevelési egyesületek feladata a lehető legrövidebben kifejezve a társadalom érdeklődését s gyámoltását igénybe venni a hazai népoktatásügy javára. Nem lehet panaszkodnunk, hogy a társadalom eddig figyelmen kívül hagyta volna az iskolát. Ellenkezőleg a legújabb időkben mindinkább gyakrabban hozott áldozatok; ma már el lehet mondani, hogy a kincstár és római katolika egyház után Magyarországon az iskola a legnagyobb ur. A közoktatásügyi miniszter legutolsó jelentése szerint 1879-ben tisztán a népiskolai alap vagy 16 $\frac{1}{2}$ millió volt, míg 1869-ben csak 5 $\frac{1}{4}$ millió. A nevezett évben magánosok adományából 542,646 folyt be s ebből tanszerekre s szegény tanulók segélyezésére 200,000 frt fordított. Ez összegben felül a kisdédóvó intézetek fentartására társadalmi uton 197,469 frt gyűlt egybe s más czélokra ugyanennyi. Az adakozások mértéke folyvást gyarapodik. A múlt évben számításom szerint mintegy 1,200,000 frt gyűlt be adakozások s alapítványok czimén magánosoktól a közoktatásügy céljaira

nüvé elérhetne, a hová most csupán sejtelmé juthat el:

Bohó gyermek! Megvénültél azóta s többé nem vergődhetel zöld ágra. Repültél s jó magasra is néha, de az élet. ez a pajkos gyermek, kövel dobott meg, s te szárnysegetten hullottál alá. Csöndesen ballagsz immár pályád alantás ösvényén s talán már nem is ohajtasz repülni. Nem vágyasz mélység, magasság után; talán, talán édesebb is jobb is bizonyosnál a . . . sejtetem.

* * *

Zöld a reménység.

Egy szép, zöld liget, melyben vidám gyermekek játszanak. Fűn, levelen, virágon harmat mosolyog.

Pillangók keresnek mézet s a napsugár fürdik gyöngyelő habok között.

Mert tavasz van, szép zöld tavasz.

Nyár felé hőbb a verőfény s a liget zöldje itt-ott kopár fekete lesz. Azután az ősz sárga színe kezd uralkodni s a tél fehér szemfedője se késik soká.

És aztán?

Aztán egy szép allegoriának szép vége szakad.

* * *

Utazom mint Child Harold, mint Onyegin Eugen a bolygó hollandi, vagy Ahasver, a bolygó zsidó. Álmodozom Monaco márvány terragain. Voltam Helgolandban, most elmegyek Capri szigetére s látom ennek nagy főköltős parasztnőt.

Nizza tengerpartjának meleg fővényére lépek, Velenczében ábrándozom a sohajok hidján, s Havréban (mint Potin vagy Mezillière akarnák a „47 cikkben”) szívom, szívom azt a friss, jó, sós tengeri levegőt . . . Végig sétálok Ostende vagy Gasstein pinczéinek sorsfala között s élvezem, mint szólitanak. Haene gyógytermében „mylordnak” és ladikom is véges-végig szeli az

s annak nagyobb része a népoktatásügyre esik. De a teendő még igen sok. Csak egy pár adatot sorolunk fel a miniszteri jelentésből. 1869-ben 2201 községben nem volt iskola és ezek között 302 olyan, hogy a gyermekek a nagytávolság miatt a szomszéd község iskoláiba sem járhattak. A tényleg létező iskolák közül volt 238 magán és 379 ugynevezett zugiskola, de a felekezeti iskolák nagy része is olyan, hogy a törvény kívánalmainak nem képes megfelelni. A tankötelesek közül 470,061 tehát közel egy fél millió nem járt rendszeresen iskolába, 14 megyében a hiányzók száma az összes tankötelezettek egyharmadánál többet tesz. Az iskolába járó másfélmillió gyermek közül 202,606-nak nem volt tankönyve, 15,715 iskola közül faiskola 8732-ben volt, gyűjteményes taneszközök még kevesebb helyen. Egy-egy iskolában dologi kiadásra évenként csak 135 ft esik; különösen a szegény tanulók segélyezésére 1879-ben 3564 frttal kevesebbet költöttek, mint a megelőző évben.

Ha e számadások közül csak azokat az elszomorító tényeket emeljük is ki, melyeken kizárólag a társadalomnak kell segítenie, minők a szegény tanulók felsegítése, tankönyvekkel ellátása, az iskola felszerelése stb. elég ok van arra, hogy a népnevelési egyesületek megalakuljanak és működjenek. De ha a viszonyokat még alaposabban megvizsgáljuk, a bajok egész özönével találkozunk. A ma-

Ecs, Pó, vagy Inn titokteljes hullámszövedékét. Gleichen és Gräfenbergre, Kaltbetgebenre még nincsen szükségem.

Megcselekszem. Hiszen egy tárcza-író teheti. Aztán a müncheni képtárakat, vagy a párizsi salont tekintem meg. Rómában kihallgat a pápa, sőt csókra nyújtja a papucsát. Travnyikban pedig én hallgatom ki I. Sándor cotillonfejedelmet. De nem nyujtok neki csókra semmit. Angolországban pedig végig csodálok egy löversenyit, s teszek 1000 frtot 10 ellen, hogy magyar ló fog nyerni. Münchenben még azt is kieszközölöm, hogy Lajos királylyal másodmagammal nézek végig egy Wagner-féle opera premiéret; Trouvilleben elveszitek néhány marok aranyat, csak azért, hogy tudjam, milyen érzés lehet az. Párisban villásreggelire hívom meg valamennyi színház ballerínáit, meghívatom magamat a matinee-re a „Figaró” erkélyére. Pázmándi Dénes ur majd kezünkre jár benne. S a mit Prém József ur már megtett. Budapesten, Párisban most már Dumas urat kérem fel, hogy összes dicsőségeiről nekem alapos magyarázattal szolgáljon. Helgolandba mégis csak elmegyek, a tengerbe esem, kihuzatom magam s életmentőnek élt-fogytáig való ellátást alapítok.

Én ugyanis e dolgokat együttvéve nevezem „kirándulásnak” a zöldbe. Igérem, hogy így lesz az idén is. Csupa irni való téma.

„Boldogok ezek a magyar tárcza-írók, a kik ilyen élményekről írhatnak!” sohajt fel az irigy olvasó.

De miért is dicsekszik ilyesmivel az a tárczaíró? hogy irigyeljük? csodáljuk?

Hja . . . zöld tárcza!

GÁSPÁR IMRE.

gyar nyelvet pár év előtt még 4941 iskolában nem tanították s ma is sok helyen mellőzik, 1395 iskola csak bérházban van elhelyezve Mintegy 2000 iskolában a rendes tanító fizetése sem megy 300 fitra s vannak oly helyek, hol fáradságos munkájáért 80—100 fitot is alig fizetnek. 21,421 tanító közül 4544 nem volt e munkára képesítve s több száz van a képesítettek között is, ki hivatásának megfelelni képtelen. Falu helyen rendszeren csak egy pár téli hónapban tart az oktatás s nem 15 éves korukig, mint a törvény rendeli, de 10 éves korukig is alig jönnek a gyermekek iskolába. Hat osztályú iskola, minőt a törvény megkövetel, a tizezer közül alig van egy. Iskolai és népkönyvtár 3000-nél több létezik, de a nép alig egy száznak veszi hasznát s helyette a butító ponyvairódmalmi termékeket olvassa. Kisdédóvó intézet az egész országban csak 257 volt, iparoktatással foglalkozó iskola alig 30, felső nép- és polgári iskola csak 164.

Tagadhatatlan, hogy az utóbbi másfél-évtized alatt közoktatás ügyünk jelentékenyen gyarapodott: de az érdem oroszlanrésze az állami és egyes községeké, maga a társadalom nálunk a kisdédóvó intézeteken kívül alig hozott létre valami lényeges dolgot. Pedig kétségtelen, hogy a humanisztikus intézetek létesítésén és a szegények gyámolításán kívül épen a népoktatásügy felvirágoztatása képezi a társadalom főfeladatát. Nálunk is megkísérletek többnemű feladatot: a felnőttek oktatása, kisdédóvás, háziipar terjesztése, felsőbb nőnevelés s más eféle először nem hivatalos uton indult meg, azonban mint említettük is, csak a kisdédóvás ügye volt, mely társadalmi uton is jelentékenyen előre haladt, a többi csaknem kivétel nélkül nagyon csekély különbséggel államsegélyre szorult s iskoláit csak e segítséggel képes fentartani. A különböző népoktatási célt kitűzött egyletek tagdíjából s jótékonykezelmulatságokból nagyrészt csak az egyleti kezelés költségeit képesek megtéríteni.

Kemenes patakja.

— Baráti emlékül Mikszáth Kálmán urnak. —

Helyt ad az ibolya fehér gyöngyvirágnak,
Fecskék csicseregnek, arany pillék szálnak,
Zsong a partifüzes, vig szél hajtogatja...
Vigan foly lefelé Kemenes patakja.

Vig a patak, vig, de szomorú molnária —
Zöröglet a malma: nem gondol reája.
Bughat az ereszen páros galamb szépen:
Nem törődik véle, más van az eszében.

Kemenesi molnár császár katonája,
A falu-házához bíró becsitálja;
Bíró becsitálta, még ma el kell menni,
A nagy szerelemnek véginek kell lenni!

Pár hónapja van csak — mintha ma lett volna
Tettek igaz esküt az öreg templomban.
Hisz egymás csókját is alig ösmerték még,
S ihol itt kell hagyni hités feleségét!

Megfogja a kezét, meg csak elereszti...
Bucsuzna, bucsuzna... tizszer is elkezd...
Ejh, hiába ugys! az isten megáldjon.
Hités feleségem, aranycs virágom!

Páros tubiczának szerelmi bugása
Az volt a mi édes napjainknak mása.
Ólyu a galambnak: válás a sziveknek
Hej asszony, félek, hogy nagyon is szeretlek!

Elérti az asszony, kétszeme kigyulad,
Azután elfutja szomorú borulat.
Ó enne hüvelen! Esküvel fogadja:
Előbb folyik fölfelé Kemenes patakja!

Az Eötvös által tervezett népoktatási egyesületek szomorú vége és ez adatok azt látszanak mutatni, hogy a társadalmi élet nálunk még nem érett, s ily mozgalmat előidézni és illendően fentartani képtelen. Sokan csakugyan mosolyognak Zichy Jenő és társai ábrándos tervén és azt kivihetetlennek tartják. Maga a lelkes gróf csakugyan kissé tulment a czélon, midőn a népoktatási egyesületek feladatát csaknem mindent kifizető, a mi a népoktatásügy körébe vág, s nem választotta külön a társadalom teendőit az állam feladatától. A kételkedésre így nagyon sok ok van, s e sorok írója sem tartozik a vérmes reménytelik közé, kik azt hiszik, hogy a központi bizottság képes lesz rövid idő alatt ha nem is minden községben de legalább minden törvényhatóságban egy-egy ily egyesületet alkotni, mely feladatának teljesen megfelel s nemes munkájában kitartó lesz.

Azonban ha az eredmény egyelőre nem lehet a magyar társadalom közönyössége miatt fényes, hibás dolog e mozgalom megindítását kárhóztatni. Ma midőn a fővárosban a felnőttek oktatása és a rabok nevelése körül oly sokat tesznek, midőn a háziipar meghonosítása, selyemtenyészés, méhészet s kertészet ügyében vándortanítók fölkeltek a lelkesedést, midőn a népkönyvtárak, iskolai-takarékpénztárak, tornászok s különösen a magyar nyelv tanítása érdekében új élet kezdődött s midőn végre a szegény tanulókat segítő egyletek száma is szaporodott: ma meg van a biztos talaj melyen építeni lehet. Minden ily czélokért működő egylet népoktatási egylet hahár czime más s czéljának szűkebb kört szabott. Az egyletek egyesítése s esetleg néhány száz buzgó egyén tevékenységének felhasználása mindenesetre csak haszon lehet. Nem tagadom több szó és nagyobb füst lehet e mozgalom eredménye, mint kívánatos, de ne féljünk ettől sem, a magyar társadalomnak át kell menni e forrongó korszakon, mielőtt olyan lenne, mint az angol, mely lelkesedését tettekben inkább, mint szavakban önti ki. Lassan munkálva biztos sikerre juthatunk s a népoktatási egyletek e sikert is előmozdítják.

Különösen fontos most a mozgalom felkarolása elvi szempontból. Ma már phráziss gyártóink nem csak azt emlegetik, hogy a népoktatás szentügy s azt gyámolítani erkölcsi kötelesség, hanem azt is, hogy az iskola az igaz hazafiság palladiuma. — Nem szükség sok szót elfecsérelnem, gondolkozó ember tudni fogja, hogy ily ügyben a nemzetiségi féltékenység miatt a kormány kezei meg vannak kötve, míg a társadalom szabadon működhetik. S e működés kimondhatatlan hóderejű. Politikai tevékenységünk bénított, míg hazánk határain belül vannak, kik a magyar állam eszme iránt ellenségesek vagy legalább közönyösek, szellemi és anyagi jólétünk veszélyeztetett, míg minden magyarországi ember is nem egyuttal igaz magyar is. Mily sokat tehet egy lelkes férfiú, ki községe lakóit rászoktatja, hogy a magyar népkönyvtárból olvassanak, ki jutalmakat tűz ki azon gyermekeknek, kik a magyar nyelvben, történelemben legszebb haladást tanusítanak stb. stb. s mennél többet tehetnek egyleti uton! Bárcsak megértenek a néma szózatot, a kor intő igéjét a magyarok is. Ime szomszédunkban Bécsben pár hóval ez előtt bocsátották ki a felbivást a „német iskola egylet“ alapítására s rövid idő alatt százezerek sereglettek a zászló körül, mert megértették, hogy ez valódi létkérdés. Nálunk ellenben haboznak, alakítsunk-e népoktatási egyleteket s vajon lehet-e annak valami értelme?

Valóban szomorú dolog lenne, ha most is homokba futna a felvetett eszme. Most már tisztább fogalmaink lehetnek a kérdéstről, mint évtizeddel előbb s most több az értelmes ember, ki tudja, miért kell ezt megtennünk. Ne ragaszkodjunk azokhoz, ne vitatkozzunk egyes részletek felett: de alakítsuk meg országsgazdát a népoktatási egyleteket!

György Aladár.

Egyre lesi, nézi, s csak azt veszi észre
Felszívárog egy köny fekete szemébe,
Követi a másik, követi a többi
S mindenik vádra kél: tudsz is te szeretni!

„Tudok, mert szeretem; mást nem is szerettem!“
S leborul az asszony kétségbeesetten.
Egyszerre megdörög, felleg azt morogja:
Megindul, de mindjárt Kemenes patakja!

Nosza, fel legények! hamar a munkára!
S zug a hab, fogy a szem, jár a garat, járja...
No még egy kocsi, — az utolsó csónak!
... Barna legény maradt a legutolsónak.

Bemegy a malomba, feltölti a zsákokat,
Szótalanul jár-ke, dolga után látott.
Barna kis molnárné tüzes szemet hány rá...
Barna legény úgy tesz, mintha meg sem látná.

Reszket a szép asszony, pirosabb lesz egyre;
Szólni is akarna... sirni is szeretne...
Zavaros ár zudul... hab tolul a habra
Alig fér medribre Kemenes patakja!

Jön az éj, hűvös éj. — „Jaj milyen hideg van!
Hát maga nem fázik?“ — A legény megdöbben.
„Jöjjen be a házba, jöjjen be egy szóra!
Egy kis édes borral jó puha czipóra!“

Omlik a víz egyre, álom az esése...
Elhallgat lassan a malom ketyegése...
Kereke megfordul s füzes azt susogja:
Fölfelé folyik már Kemenes patakja!

CSÁKTORNYAI LAJOS.

Helyt ad a gyöngyvirág piros vadrózsának,
Fecskék csicseregnek, arany pillék szálnak.
Áll a partifüzes, szellő sem bolygatja...
Busan foly lefelé Kemenes patakja.

Járnak a malomba, csak a vize győzze!
Annyi itt az örlés, kitar egész ószre!
Az a sok szép legény, szemrevaló gazda
Mind csak idetódul, mind csak idehozza.

Hozza a buzáját, hozza a szivét is
„Erkölcös“ az asszony. hátha talán... mégis...!
Ott a kovács szene — puhul a vas tőle!...
— Barna menyecskének egy se kell belőle.

Helyt ad a vadrózsa virághervadásnak...
Hü az asszony szive, nem ad helyet másnak.
Hány sohajtoz ére, hány meg is siratja...!
Ni bizony még kiapad Kemenes patakja!

... Rekkendő nyári nap. Zivatar közelget.
Kocsik gyülekeznek fenn a patak mellett.
Mind a vizet várja, mind azt rimánkodja.
Hátha ma még megindul Kemenes patakja?

Ott legeslegvégül a kocsik sorában
Szolgalegény busul, busul egymagában.
Mikor jön ő sorra? s mi lesz az ő sorja?
Remeg a szive is, mikor elgondolja.

Hej egykor, hej egykor! — de már annak vége! —
Nézhetett szabadon szép asszony szemébe,
Szólhatott is hozzá, meg is csókolhatta...
Verje meg az isten — a kiért elhagyta!

Szép fejét lehajtja, szomorun lehajtja. —
Ott a malom ablak, piros kendő rajta,
Libeg, mintha vélc szellőcske kötődne: —
Lesi a molnárné régi szeretőjét.

— *Királyi zálogházak a vidéken.* Kormánykörökkel élénken foglalkoztatja azon üdvös eszme: czélszerű volna-e a jelentősebb vidéki városokban kir. zálogházakat létesíteni? A minisztertanács már a jövő őszre egyelőre Kolozsvárt és Szegeden javasol ily intézeteket létesíteni.

— *Gyümölcs és konyhakertészeti kiállítást rendez Budapest, okt. 1. 2. és 3-ik napjain a magyar országos gazdasági egyesület.* — E kiállításra felhívjuk a t. közönség figyelmét.

— *A postai takarékpénztári intézménynek Ausztriában leendő meghonosítása tárgyában törvényjavaslatot dolgozott ki az osztr. kereskedelmi miniszter, melyből kiemeljük a következőket:* Mindenek előtt a postahivatalnokok nagy része azon feladattal bízatik meg, hogy névre szóló betéti könyvek es alacsony kamattal (kezdetben 3%) betéti összeget fogadjanak el. Bécsben egy központi postatakarékpénztár állítatik fel, mely mint a kereskedelmi miniszterium közlege a betétek és fizetéseket nyilvántartja és a főkönyvet vezeti. — A fennálló takarékpénztárak való versenyés elkerülése végett elhatározták, hogy egy betéti könyvecskére 1000 frtnál többet betenni nem lehet és senki, a betét elvesztése mellett, két betéti könyvet ki nem állíthat. — A betéti pénzek a) állampapírok vételére, b) ily papírok- és c) földbirtokra kölcsönzésre fordíthatnak. A törvényjavaslat legközelebb a Reichsrath elé kerül s ezáltal az annak idején Lenz képviselő által föllállított indítvány valószínűsített.

A z o l l ó.

Egy szabóműhely és egy vidéki szerkesztőség abban egyeznek meg, hogy mindkettőben az olló játsza az első szerepet. Akárhány vidéki hírlap létezik, melyet nem szerkesztenek, hanem ki sz a b n a k. Valóságos szellemi szegénylegénykedést üz némelyik, a mint a puaszták kalandora az idegen jószágokat, úgy hajja el ez más vezércikkét, tárczáját s egyéb közleményeit s igazán bámulatos merészséggel úgy lép ki az eltulajdonított produktummal, mint saját szüldöttével.

Ez a szemérmelenség, ez a szellemi csirkefogás oka aztán a provinciális hírlapirodalom erkölcsi tekintélye lesültyedésének. A fővárosi journalisztika előtt szavának semmi nyomtatéka, hitele. Még az a néhány jóra való, valóban szerkesztett vidéki hírlap is, mely pirul kollegáinak alacsony elődsége folytán s minden áron igyekszik a provincia sajtójának hanyatlott becsületét fölemelni: hiába küzd az áramlat ellen, hiába tölti be helyét minden becsülettel, nagyon ritka az eset, hogy annyira vigye, miszerint legalább őt magát, némileg előnyösen különböztessék meg a cikkszerzők nagy és roszbán megrögzött bandáitól.

Az erkölcsi sülyedéssel együtt jár a pénzügyi nyomoruság is. A közönség elfordul egy olyan lapról, mely idegen tollakkal henczeg s szellemi tehetetlensége folytán képtelen saját létjogosultságát bizonyítani.

Helyén van az, kétség kívül, hogy általános érdekű, különösen erkölcsi, gazdasági reformot sürgető, vagy általános ferdeséget ostromozó cikkek minél szélesebb körben terjesztesenek, mivel a közönségben csak így eredményezik a kívánt hatást. Hanem az ily esetben is meg kell nevezni a forrást s meghozni ezen elégtételt annak a lapnak és egyénnek, ki azon általános megfigyelésre méltó, egyetemes eszmét megpendítette.

A cikkszerzők azonban a méltányosság ezen érzetét rég elhagyogatták. Összelpolnak jót, rosszat, közönséget, kiválót. Nekik mindegy, csak elég legyen a zsákmány s pár száz előfizetőt azzal jól, rosszul kielégíthesse.

Ideje lenne már, hogy rendezett sajtóviszonyok váltsák föl az eddigi anarchikus állapotot. Ideje lenne, hogy a provincia tisztességes hírlapjai összefogódzva, megrendszabályozzák a rakoncátlan szabad lovagokat. Ideje lenne, hogy eltávoztassanak azon okok, mely miatt a központi sajtó gunyjának, lenézésének, megvetésének tárgyai vagyunk.

Számolni kell ezekkel a cikkszerzőkkel, kik miatt csaknem lehetetlen élni. Ők nem nagy dolgot csinálnak a szerkesztésből: az olló egy óra alatt megteszi a magáét. Nem kell munkatársakat fizetni, idegen munkákat díjazni: megkapni mindent a kész lapokból. E rendszer mellett lehet vegetálni akárminő kevés számú előfizetővel, igaz, hogy a tisztességes sajtó anyagi és erkölcsi kárára.

Sok panasz hangzott már el, a vidéki mostoha sajtóviszonyok miatt: a panasz pusztá, meddő szó, itt tenni kell. Hadat kell üzeni a cikkszerzőknek, lehetetlenné tenni a szabad-

rablást a sajtó terén, fölemelni reputációjukat s akkor be fog állani a szükséges anyagi támogatás is.

Ij. SZITTYA.

Bel- és külföld.

Budapest aiaft katakombákra akadtak a napokban. Ugyanis a belváros egy része alatt ósregi boltozatos folyosók vonulnak el egész a Rókus kórházig. Ez érdekes helyeket szakértők fogják megvizsgálni, a midőn reá mi is bővebben visszatérünk.

Herczeg Coburg Agost, József főherceg őfelségének ipa elhunyt Ébenthalban. Honnan a koporsót Koburgba viszik a család székelyére, hol a temetés mai napon Haynald bibornok érsek által fog végeztetni. Jelen lesznek Király őfelsége, Rudolf trónörökös s az összes főherczegek.

Garfield köztársasági elnök állapota ismét rosszra fordult.

Midhat pasát és társait Arábiába a Mekka közelében lévő Taif várába száműzték.

Zágrábban ismét földrengés volt pár nap előtt, — heves lökésekkel.

Egy tudós angol asszonyság Fitzgerald asszony idős most a fővárosban esigatanulmány végett; állítólag Budapest és vidékén közel másfél száz faj csiga található. Auch eine schöne Gegend!

Levelezés.

Vánesod, 1881. július 24.

Ünnep van. — A természet ünnepe. — Az aratás áldásának ünnepe. — A kasza pengése, az aratók dala, s a levágot kalászkok zizegése oly magasztos, oly nagyszerű énekbe olvad össze, melyet csak az nem ért, kinek szíve a nagy városok természetellenes mulatságaiban teljesen kiégett, kinek lelke kéj özönbe fult.

Ti, a modern világnak sápadt képű, üres szívű, hű lovagjai! — kik lihegve futtok a kéj után, önfeledten dözsöltök a gyönyörök karjain s szívjátok magatokba a mérget, mely nemcsak testi erőteteket emészt föl, hanem lelketekről is letörli annak himpórást s elhervaszítja legszebb virágát, a hitet; — ti, kik a mámor gőzétől nem látjátok Istent, nem látjátok a természet fiát, azt az egyszerű embert, ki homlokának veritékével áztatja a földet, mely néktek az áldást termi, — s két karjának izmaival takarítja be az áldást, mely az általatok gondtalanul szétszórt kincset adja néktek; óh jöjjetek ide; itt, a szabad természetben, a szellők ölen ringó tiszta levegő s a föld kebeléből hűsen felbuzgó víz ártalmatlaná teszik a városok mérges gőzének hatását s visszaadják a testnek ellustult erejét, a léleknek természetes rugékonyságát, üdőségét; jöjjetek s itt a föld áldása elvezet titeket Istenhez s megtanultok imádkozni, megtanuljátok imádni azt a fő gondviselőt, kinek jósága nem csak titeket gazdagít, hanem a kik nem vethettek, azoknak is juttat egy-két kalász fejet, — még az égi madaraknak is ad eledelt; jöjjetek — itt megfogjátok látni a föld népét, mily békés türellemmel sőt jó kedvvel izzad a ti javatokért, és — hiszem — leveszitek a kalapot a munkásság eme közkatonái előtt.

Ne csudálkozzál szives olvasó, levelem predikációszerű hangján. — Én nem tehetek róla. A föld áldásának szemlézése bennem mindig ünnepes hangulatot ébreszt; s vallásosan örvendő érzelmeimet nem zavarja meg, sem az a kicsike kár, melyet most a szipoly okozott, sem az a kevés üszög, mely buzáinkat itt-ott megpiszkolja.

De hogy egy kis gazdasági tudósítással is szolgáljak: megemlítem, hogy az árvíz, üszög és szipoly által okozott kár mellett is ősz buzából jó közép termésünk van; árpa, zab, kevés; a tengeri s szombati eső után ismét szépen diszlik.

Hát társadalmi életünk! Mi volna — mjlyen lehetne, — falun a hol a vezetők is, a hányan vannak, anny felé huznak!? — A túlzott-egylet is, mely miniszterileg jóváhagyott alapszabályokkal dicsekedhetik — féltő, hogy mihamarább meghajol a mulandóság köztörvénye alatt. — Az éjjeli örködés rendetlenül gyakoroltatott; gyűlések, gyakorlatok nem tartattak; a tagsági díjak sem a jendes, sem a pártoló tagok részéről be nem fizetettek, minek következtében a fecskendő utolsó részlet árát, melyért az alparancsnok már bepereltetéssel volt fenvegetve — csak kölcsön által lehetett letörleszteni. — Vegyük figyelembe, kérem, az illetők, hogy bármely egyet a tisztviselők hivatottsága és hűsége, a tagok buzgósága és mindenek felett az egyetértés, az őszinte testvéri együttműködés — nem pedig az egymás elleni fondorkodás vezethet csupán jó célra.

Isten velünk!

r. l.

Ujdonságok.

* **Skandalum** az, ami minden csütörtökön Berettyó-Ujfalu piacán és főutcáján történik. Minden lépten nyomon, torka szakadtából acsarkodó s undorító nyomorultságukat egész meztelességükben figogató koldusokba botlik ember és állat. — Szavunk van ezért a városunkban minden csütörtökön jelenlevő járási szolgabíró tekintetes Báthory István urhoz; szavunk van községünk előjáróságához! Hát nem lehetne ennek a skandalumnak elejét venni? Hiszen nagyon jól tudják azt a czimzett tisztviselő urak, hogy a koldulást a törvény tiltja; nagyon jól tudják, hogy e koldus kompánia a vásárnapok estéjén a község alatt valóóságos bachanáliákat rendez, holtra issza magát nemcsak a jó izlést sértő, hanem undorító módon gyakorolt acsarkodása, koldulása eredményéből; tehát a kiméltre, a szánalomra nem érdemes! — Próbálják meg kérem e szánalmat nem érdemlő, erkölcs-telen csavargókat minden csütörtökön a vásár idejére elzáratni, majd meg fogják látni, hogy háttal sem fordulnak többé erre. — Kénytelenek voltunk e felszólamlást a nyilvánosság előtt tenni, mert magán uton, ez irányban többször tett kérésnek semmi sikere nem lett s ha ennek sem lenne, jövő alkalommal majd más hangon fogunk a kérdéshez szólni! Nem lehet ma már mindent úgy hagyni, a hogy megy; azért vannak a tisztviselők, hogy teljesítsék kötelességüket s ne vegyenek minden kérdést olyan nagyon patriarchalis szempontból. (Beküldetett.)

† **Gyászjelentés.** A köv. gyászjelentést vettük: Id. Csapó Ferencz maga és gyermekei névszerint Ferencz nejjével Farkas Rózával és gyermekeikkel, — Csapó István gyermekeivel, — Dezső, Iréne férjével Jelentsik István s gyermekeikkel, — Sándor, Berta férjével, Bige Gyulával s gyermekeikkel és Attila nevében is mélyen szomorodott szívvel tudatja felejtethetetlen jó gyermeke, — a feledhetlen forrón szeretett jó testvérenek Ecsedi CSAPÓ MÁRTON biharmegyei árvaszéki ülnöknek folyó hó 27 én reggel 6 órakor életének 32-ik évében hosszas szenvedés után gümös agykéreg következtében történt gyászos kimúltát. A boldogultnak hült tetemei folyó hó 28 án délután 5 órakor — a ref. egyház szer-tartása szerint — Apáca-utcában 312¹/₂/11. sz. háztól a háznál tartandó rövid ima után fognak a várad olaszii sirkertbe örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességetre az elhunytak számos rokonai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1881. július 27. Béke poraira! Nyugodjék békével a minden körben kedvelt derék férfi, páratlan jó rokon és igaz barát.

* **Dr. Márton Góza** csökmői orvos urtól értesítést vettünk, melyben a lapunk közelebbi számában őt érdeklőleg közölt „eljegyzési“ hirt valótlannak nyilvánítja. Beküldését pedig egyenesen rosszakaratu izetlenségnek declarálja. — Örömmel adunk helyt a t. körörvos ur ezen czáfolatának, — kérvén egyszersmind t. lapársainkat is kik ezt átvették, hogy a czáfolatot is közölni sziveskedjenek — egyszersmind azt magunk részéről is azzal toldjuk meg: hogy teljes rosszallásunkat fejezzük ki beküldőnek azon meg gondolatlan és elítélendő eljárása felett, mely szerint a hír közöltetése által lapunkat félrevezetni nem állotta. Megérdemelné, hogy nevét is átadjuk itt a nyilvánosságnak, melyet azonban ez egyszer még megkímélünk. Jövőre nézve azonban kijelentjük, hogy bármely tévesen közlendő hírre a beküldő anonimítását többé megőrizni nem fogjuk. Szolgájon intő példának mindazoknak, kik akár mikor alap nélküli közleményeket hírlapba ígatásra beküldeni maguknak elég bátorságot vesznek.

* **Kapcsolatosan ezzel:** Sáfár Ferencz csökmői ref. rektor ur kérelmére ezennel nyilvánítjuk, hogy a szóban forgó „Hymen“ hirt nem ő tőle vettük, — e végből annak bemondása nekünk nem is tulajdonítható.

* **Betöréssel párosult rablás.** Csütörtökön éjjel 12—1 óra közt M. J. helybeli polgártár-

sunk házába két revolverrel felfegyverzett egyén behatolt s a szobában szakácsnéjának társaságában alvó háziasszonyt nyugodt éjeli álmából felriasztotta. Fegyvert szegezvén a megrémült asszonynak halk hangon pénzt követelt a két gonosztevő; midőn pedig a távol fűrdőben levő férjére hivatkozott a szerencsétlen megrohant áldozat, állítván miszerint ő csak néhány frttal rendelkezik s azt odaadhatja: egyszerre kemény ütést érez fején, mely a gazok egyikének kezében lévő fegyverével méretett reá. A vér-pattaként borítá el a szegény nő arcát, ki midőn az ezen jelenetet látott s megrémült cseléd nagy sikoltva kirohant a szobából, az azután iramodó tettesek pillanatnyi távozását felhasználva, kiugrott az ablakon. Erre lett nagy kiáltozás és zaj, melynek közepette a rablóknak is sikerült nesztelenül elillanni. Az összesereglett szomszédok szegény M. J.-né ki az ugrásban lábát is eltörte a földön heverve találták. Mindössze 49 frtot vittek el a zsványok, kiknek kézrekerítése azonban teljes valószínűséggel rövid időn várható, miután Osváth Pál csendbiztos ur már az nap megkezdte a nyomozásokat s az egybevágó jelek a tettesek kilétére engednek következtetni. Ohajtandó is!

* **A közbiztonságnak** az előadott eset által a város legjártabb közlekedési pontján ily arczatlan merészséggel történt megzavarása joggal komolyabb gondolatokra készíti a polgárság javát szíven viselni tartozó közegeket. Hát fenevadak hazájában képzeljék-e magukat adózó

polgártársaink? hogy egy jelentékenyebb város középpontján, már a rövid nyári éjeleken is gyilkos merényletnek kell kitéve lenniük. Mit hozandnak még majd a zordon hosszú téli éjszakák? e rémes tudat önkéntelen előretolja ismét a fegyveres rendőrség szunyadó eszméjét. Jó lesz arról idő előtt kissé komolyabban gondolkozni. Melyhez közelebb ugyan nekünk is lesz néhány szavunk.

* **A tolvajlások is megkezdődtek.** Ugyanazon éjjel midőn a fentebbi rablás történt D. J. helybeli polgártársunknak udvarából 4 db hámos lova tűnt el nyomtalanul. Szigorú vizsgálatot kérünk a kapczabetyárság ez üzelmei ellen is.

* **Finövelde** Vargyas Endre Győrmege kir. tanfelügyelője még a múlt évben nevelőintézetet nyitott Győrött 6—10 éves elemi és 10—18 éves gymnasiumi tanulók számára. A növelde, — mint a hozzánk beküldött értesítőből látjuk, a lefolyt tanévben tiz különböző megyéből szép számmal keresték fel a növendékek, még Erdélyből is. A nevelőintézet tágas, czélszerű helyiségekkel bír s kellően felszerelve a néhai Zichy-féle palotában van elhelyezve. A növendékek a kir. tanfelügyelő szakszerű vezetése mellett az intézetben teljes ellátást. szigorú felügyeletet, intézeti belakó korrepetitorok által tanulmányaikban utmutatást s rendszeres nevelést nyerneek, tanulmányaikat pedig a győri főgymnasiumban nyilvánosan végzik. Az idegen nyelvek elsajátítása czéljából német-francia nevelő is van alkalmazva. Bővebb felvilágosítással,

vagy programmal hárkinek, írásbeli megkeresésre készséggel szolgál az intézettulajdonos. Lakása: Győr, Király-utca 4. sz. a. van.

Sorsolási tudósító.

— Julius 20-án. —
Brünn : 42. 7. 74. 85. 69.
Julius 23-án.
Budapest : 8. 38. 34. 76. 88.
Lincz : 26. 10. 8. 7. 29.
Trieszt : 39. 29. 60. 78. 88.

Felolós szerkesztő és kiadó tulajdonos:
VASS JENŐ.

Köszénkátrány

legjobb minőségben zszindely és deszkatekők behuzására

a légszeszgyár igazgatóságánál kap-
XXXI. ható Debreczenben. 1—3.

Közlekedés.

Magy. kir. államvasutak tiszai vonalán

Bécs és Budapestről Nagyvárad felé. Bécs északi v. ind. Gyorsvonat 3 óra 20 perc. nappal. Személyvonat 8 " 10 " éjjel. Vegyesvonat 8 " 25 " "	Személyvonat 3 " 22 " nappal. Vegyesvonat 3 " 39 " éjjel. Nagyváradra érkezik : Gyorsvonat 3 óra 16 perc. reggel. Személyvonat 4 " 30 " délután. Vegyesvonat 5 " 25 " reggel.	Budapestről indul : Gyorsvonat 7 óra 30 perc. reggel. Személyvonat 7 " 26 " este. Vegyesvonat 7 " 55 " reggel. Bécsbe érkezik : államv. p. u. Gyorsvonat 2 óra reggel. Személyvonat 6 " 20 perc. délután. Vegyesvonat 6 " 15 " reggel.
Bécs államv. ind. Gyorsvonat 3 óra 30 perc. nappal. Személyvonat 8 " 25 " éjjel. Vegyesvonat 8 " 35 " "	Nagyvárad felől Budapest és Bécs felé. Nagyváradról indul : Gyorsvonat 1 óra 50 perc. éjjel. Személyvonat 11 " 25 " délnen. Vegyesvonat 8 " este.	Észak. v. p. u. Gyorsvonat 2 óra 3 perc. délután. Személyvonat 6 " 23 " reggel. Vegyesvonat 6 " 33 " reggel. Indulás a budapesti idő szerint.
Budapestről indul : Gyorsvonat 10 óra 5 perc. éjjel. Személyvonat 7 " 30 " reggel. Vegyesvonat 6 " 25 " este.	Berettyó-Ujfaluból indul : Gyorsvonat 2 óra 31 perc. éjjel. Személyvonat 12 " 28 " délnen. Vegyesvonat 9 " 33 " este.	

HIRDETÉSEK.

KÖTŐ PÁL
Budapest, Üllői-ut 18. sz.
Ajánlja a május hó 2-án Adám tartott ekeverseny
az első díjjal: arany éremmel a második díjjal: ezüst éremmel
kitüntetett szabadalmazott
kettős és hármás ekéit

továbbá :
gőzcséplőgépeit
fa-, szén- és szalmafűtéshez
gőzmozgonyait
űszőgtisztító készülékkel,

továbbá :
járgánycséplőgépeit
tisztító szerkezettel vagy
anélkül
postákat, trióröket stb.

a gabonát piacz-
képesen adják
zsákokba.

Arjegyzékek
bérmentve.

A „SÁRRÉT“
könyv- és hirlap-kiadóhivatala
BERETTYÓ-UJFALUBAN.

Ajánlja saját helyiségein a legujabb mű-
és segédszerekkel kellően berendezett

KÖNYVKÖTÉSZEJÉT

a n. é. helybeli és vidéki t. közönségnek.
Elvállal kötésre a legegyszerűbb és
disműveket s azokat csinosan, erősen
és kellő izléssel jutányos áron szakkép-
zett egyén által eszközölteti.
Tömeges vagy iskolai könyvek kötteté-
sét pedig rendkívül olcsó áron elvállalja.
Hivatalos és kereskedelmi könyveket a
legerősebb módon kötteti.
A vállalatnak állandó fenntarthatása
végett szives pártfogást kér!